

Globalna učna enota

AVTOR:	Calouste Gulbenkian Foundation
DRŽAVA:	Portugalska
NASLOV:	Sašina/Saševa pita
STAROST UČENCEV/DIJAKOV:	6 – 11 let
ŠOLSKI PREDMETI:	angleščina, slovenščina, matematika, spoznavanje okolja, naravoslovje
TRAJANJE:	10 šolskih ur

Znanje in razumevanje na področju globalnega učenja:

Družbena pravičnost in enakost	Pravičnost med socialnimi skupinami	Neenakost v družbi	Vzroki revščine	Razumevanje globalne problematike in razprav
	Vzroki in učinki neenakosti	Osnovne pravice in dolžnosti	Različni vidiki izkoreninjanja neenakosti	
Globalizacija in soodvisnost	Trgovanje med državami	Zavedanje soodvisnosti	Odnos med ekonomskimi in političnimi sistemi globalnega severa in juga	Kompleksnost globalnih tem
	Pravična trgovina	Poznavanje političnega sistema domače države in drugih držav	Etično potrošništvo/potrošnja	
Trajnostni razvoj	Odnos med človekom in okoljem	Različni pogledi na gospodarski in družbeni razvoj – lokalno in globalno	Globalni imperativ trajnostnega razvoja	Razumevanje ključnih izzivov trajnostnega razvoja
	Zavedanje omejenosti virov	Razumevanje različnih scenarijev glede prihodnosti	Trajnosten način življenja	
Raznolikost	Prispevek različnih kultur, vrednot, verovanj na kvaliteto našega življenja	Predsodki in načini spopadanja z njimi	Razumevanje raznolikosti	Poglobljeno razumevanje različnih kultur in družbenih skupin

Veščine in kompetence na področju globalnega učenja:

Kritično razmišljanje	Zaznavanje predsodkov, stereotipov in mnenj	Medijska pismenost	Kritična analiza/presoja pridobljenih informacij	Spoprijemanje z zahtevnejšimi vsebinami in vprašanji
	Vrednotenje različnih stališč	Odločanje na podlagi pridobljenega znanja	Odločanje na podlagi vrednot/etike	Spoprijemanje s kompleksnimi temami in dilemami
Sposobnost učinkovitega argumentiranja	Iskanje in izbor dokazov	Učenje, kako razviti oz. spremeniti mnenje na osnovi utemeljenih argumentov	Razumno in prepričljivo utemeljevanje na osnovi realnih informacij	Politična pismenost
	Predstavitev utemeljenih primerov	Sodelovanje v relevantnih družbenih in političnih procesih	Povezovanje lokalnih in globalnih vsebin in izkušenj	
Sodelovanje in reševanje konfliktov	Sprejemanje in sodelovanje v skupinskih odločitvah	Pogajanje	Sklepanje kompromisov	Mediacija (posredovanje)

Vrednote in stališča na področju globalnega učenja:

Empatija in občutek za skupno človeštvo	Čut za pomembnost, »vrednost« vsakega posameznika	Dovzetnost, odprtost		
Predanost socialni pravičnosti in enakopravnosti	Naraščajoče zanimanje za dogajanje v svetu	Skrb glede nepravilnosti in neenakosti	Predanost družbeni pravičnosti in neenakosti	Zavezanost izkoreninjenju revščine
	Čut za pravičnost	Pripravljenost ukrepati proti neenakosti	Integriteta	Solidarnost
Skrb za okolje in trajnostni razvoj	Čut za odgovornost do okolja in do rabe virov	Zavedanje vpliva našega načina življenja na ljudi in okolje	Zavedanje prihodnosti planeta in prihodnjih generacij	Zavezanost trajnostnemu razvoju
Prepričanje, da lahko naredimo spremembe	Prepričanje, da se situacija lahko izboljša in k temu lahko prispeva vsak posameznik	Pripravljenost zavzeti stališče o globalnih vprašanjih	Pripravljenost delovati za bolj enakopravno prihodnost	Delovati kot globalni državljan
Spoštovanje življenja in okolice	Odločanje in prepoznavanje posledic svojih odločitev	Okrepitev sposobnosti skrbeti za okolico	Slediti svojemu življenjskemu stilu, ki prispeva k trajnostnemu razvoju planeta	
Sposobnost izzvati nepravilnost in neenakost	Prepoznavanje in učenje o alternativnih sistemih	Izpostavljanje stališč, ki ohranjajo neenakosti	Izbira primernih dejavnosti v boju proti neenakosti	Zavzemanje za bolj pravičen in enakopraven svet

Cilji:

- (Dejavnost 1) Spoznajo aplikacijo (računalniško igrico) Sašina pita.
- (Dejavnost 1) Spoznajo lokacije, kjer lahko kupimo sestavine iz igrice (ekološke, lokalne, iz pravične trgovine...).
- (Dejavnost 1) Razumejo, kaj pomeni nakupovanje brez embalaže, in se pogovorijo o njegovih prednostih.
- (Dejavnost 2) Raziščejo koncepte kot so ekološko kmetijstvo, gensko spremenjeni organizmi, lokalna proizvodnja, skupine potrošnikov in pravična trgovina.
- (Dejavnost 2) Spoznajo, kako ti koncepti vplivajo na bolj pošten in trajnosten svet.
- (Dejavnost 2) Se pogovorijo o načelih solidarnosti in enakosti.
- (Dejavnost 3) Spoznajo razlike med konvencionalnimi/ekološkimi izdelki in industrijskimi izdelki.
- (Dejavnost 3) Spoznajo, kje lahko kupijo kakovostne izdelke, ki spoštujejo načelo trajnostnosti.
- (Dejavnost 3) Vzpostavijo stik s pridelovalci/izdelovalci in razumejo njihovo delo.
- (Dejavnost 3) Spodbujanje medgeneracijske izmenjave znanj in ohranjanja tradicionalnih receptov.
- (Dejavnost 3) Vključevanje staršev in ostale šolske skupnosti v dejavnosti, ki jih promovira šola.

Dejavnosti:

Dejavnost	Čas	Opis dejavnosti
1 Spoznajmo igro »Sašina/Saševa pita«	30 min	Prenesite aplikacijo "Sašina pita" (dostopna na http://eathink2015.org/sl/eathink-app/ za Windows, Android in Iphone) in preberite zgodbo skupaj z učenci.
	25 min	V primeru, ko ni mogoče, da bi vsak učenec imel dostop do aplikacije, razdelite besedilo "Sašina pita" (Priloga 10a), ki naj ga učenci preberejo še enkrat, in skupaj preverite v slovarju besede, ki jih ne poznajo.
	10 min	Zapišite na tablo vprašanja, ki so jih postavili učenci. Vprašanja v času izvajanja dejavnosti pustite na tabli.
	30 min	Razdelite delovni list 1 in naročite učencem, naj rešijo naloge od 1. do 6. (mlajši otroci naj rešijo naloge od 1. do 4.).
	20 min	Skupaj preverite odgovore. Ko preverjate peto nalogo, naj učenci napišejo na tablo vse najdene pridevnike in njihove protipomenke. Preverite, če so res našli vse pridevnike v besedilu.
	10 min	Napravite kratek odmor in rešite nalogo 7. Preverite rezultate skupaj z učenci.
	10 min	Preden se lotite 8. naloge, razložite učencem, kakšna je razlika med kupovanjem izdelkov v embalaži in brez nje. Nato naj učenci pričnejo z reševanjem.
	15 min	Preverite odgovore in se pogovorite z učenci o prednostih in slabostih nakupovanja izdelkov v embalaži in brez nje. Pogovorite se ne samo o finančnih učinkih, ampak tudi o okoljskih – kot na primer bolj trajnostna raba virov (embalaža in hrana, ki ne bodo končali v smeteh, ker kupimo le tisto, kar bomo porabili) in socialnih – če kupujemo v trgovini z lokalnimi pridelki oziroma živili, podpiramo tudi lokalne kmete. Učenci naj jih

		napišejo v zvezke.
2 Pita, ki je pravična in solidarna?	45 min	Razdelite učence v skupine in dajte vsaki skupini po en pojem (koncept): <ul style="list-style-type: none"> ▪ ekološko kmetijstvo, ▪ gensko spremenjeni organizmi, ▪ lokalni pridelovalci/predelovalci, ▪ skupine potrošnikov, ▪ pravična trgovina (Fair trade). <p>Učenci naj v besedilu poiščejo neposredne in posredne povezave s koncepti. Kaj pomenijo ti koncepti? Učenci naj se pogovorijo o njih in skupaj napišejo definicijo na papir. Izberejo naj nekoga iz skupine, ki bo ostalemu razredu predstavil definicijo, ki so jo napisali.</p>
	15 min	Razdelite jim »uradne« opredelitve (Priloga 10d), ki naj jih preberejo in primerjajo s svojimi ter najdejo razlike med njimi.
	20 min	Pomagajte učencem pri razmisleku o primerih teh konceptov v resničnem življenju. Vsaka skupina naj razmisli o njihovih prednostih in slabostih ter kako ti koncepti vplivajo (če sploh) k bolj pravičnemu in trajnostnemu svetu.
	25 min	Učenci naj raziščejo področje lokalne pridelave/predelave, izvora živil in pravične trgovine s pomočjo nalog v delovnem listu 2 .
	10 min	Skupaj z učenci preverite odgovore, z izjemo naloge 3.
	25 min	Razdelite učence v pare, vsak par naj napiše novo skupno opredelitev na osnovi tega, kar sta napisala. Nato nadaljujemo z metodo snežne kepe (progresivnega podvajanja), dokler ne dobimo skupne opredelitve celega razreda.
3 Lokalna pita	40 min	Saša se je odločila, da bo za peko babičine najboljše jabolčne pite kupila lokalne sestavine, ki so pridelane na tradicionalen način. Zakaj? Učenci naj poizkusijo in primerjajo hrano, pridelano na ekološki in »industrijski« način. Katere lastnosti se spremenijo? (uporabite delovni list 3) <p><u>Hrana, ki jo primerjamo:</u> jajca kokoši iz baterijske in iz ekološke reje ter jabolka, pridelana na ekološki način, in jabolka, ki niso pridelana na ekološki način (nimajo oznake za ekološka živila).</p>
	40 min	Kje lahko v mestu ali vasi, kjer živim, kupim kakovostno hrano, pridelano na ekološki način? <p>Skupaj z učenci označimo takšna mesta (trgovine in pridelovalce oziroma predelovalce) ter po možnosti na šolo povabimo nekaj takšnih pridelovalcev in organiziramo majhno tržnico. K sodelovanju povabimo tudi starše. Če imamo na šoli šolski ekovrt, je to odlična priložnost, da pokažemo in prodamo naše pridelke.</p> <p>(V kolikor bomo povabili pridelovalce in organizirali tržnico, nam bo načrtovanje dogodka in postavitve vzelo vsaj 3 ure.)</p>
	60 min	Za domačo nalogo naj učenci vprašajo stare starše za družinski recept za potico (ali kakšno drugo sladico) in kako so oni v svoji mladosti nakupovali potrebne sestavine.

		Učenci naj zbrane recepte delijo med seboj, naredijo plakate z recepti in jih razstavijo na šoli. Na dan odprtja razstave lahko tudi spečete nekatere izbrane sladice, povabite tudi dedke in babice... Če je le mogoče, naj bodo sestavine lokalnega izvora in ekološko pridelane!
--	--	---

Učni pripomočki:

- (Dejavnost 1, 2) En računalnik/tablica na učenca ali en računalnik/tablica na razred s kopijami besedila »Sašina pita« (Priloga 10a).
- (Dejavnost 1) Barvice in barvni flomastri.
- (Dejavnost 1) Slovar.
- (Dejavnost 1, 2) Tabla in kreda.
- (Dejavnost 2) Dostop do interneta in/ali knjižnice s knjigami o obravnavanih temah.
- (Dejavnost 3) Jabolka in jajca.
- (Dejavnost 3) Karton, lepilo, ipd., kar je potrebno za izdelavo plakatov.

Učila:

- (Dejavnost 1, 2) Aplikacija »Sašina pita«: <http://eathink2015.org/sl/eathink-app/>

Vprašanja za diskusijo:

- (Dejavnost 1) Kje vse lahko kupimo hrano?
- (Dejavnost 1) Kaj so prednosti in slabosti nakupovanja hrane na različnih lokacijah?
- (Dejavnost 1) Zakaj je kupovanje izdelkov brez embalaže dobro za okolje, ekonomijo in nas, kot družbo?
- (Dejavnost 1) Kako vaši starši nakupujejo hrano? Jo kupijo na enem mestu, ali tudi na tržnici, pri kmetu?
- (Dejavnost 2) Kakšne so prednosti ekološkega kmetijstva z vidika ohranjanja ekosistemov?
- (Dejavnost 2) Ali GSO (gensko spremenjeni organizmi) prinašajo več prednosti ali slabosti k trajnostnemu razvoju našega planeta?
- (Dejavnost 2) Katere so prednosti nakupovanja lokalno pridelane hrane?
- (Dejavnost 2) Kaj pomeni načelo solidarnosti in enakosti?
- (Dejavnost 2) Kako pravična trgovina (Fair trade) pripomore k pravičnosti pri trgovanju med državami?
- (Dejavnost 3) Kaj so glavne razlike med dobrinami, pridelanimi na ekološki način, in tistimi, ki so pridelane na industrijski način?
- (Dejavnost 3) Ali na lokalni ravni obstajajo kakšne potrošniške alternative – drugačni načini nakupovanja?
- (Dejavnost 3) Kakšne so razlike pri nakupovanju izdelkov danes in nakupovanju v času vaših dedkov in babic?
- (Dejavnost 3) Kakšen vpliv na planet ima lokalna potrošnja?

Priloge:

- (Dejavnost 1) Priloga 10a. Besedilo zgodbe »Sašina pita«.
- (Dejavnost 1) Priloga 10b. Delovni list 1: »Spoznajmo Sašino pito!«.

- (Dejavnost 2) Priloga 10c. Delovni list 2: »Lokalna pridelava/predelava in pravična trgovina.«.
- (Dejavnost 2) Priloga 10d. Definicije.
- (Dejavnost 3) Priloga 10e. Delovni list 3: »Kakšne so razlike?«

Evalvacija:

Skupaj preverimo rešitve delovnih listov in razrešimo vprašanja, ki se pojavijo. Uporabimo tudi vprašanja, napisana na tablo v dejavnosti 1, in vprašamo učence tekom ostalih dejavnosti, če imajo še kakšna vprašanja, ki jih je potrebno razjasniti. Do zaključka dejavnosti na ta vprašanja odgovorimo.

V kolikor se v 3. dejavnosti odločite organizirati dogodek (tržnica in/ali razstava receptov), naj učenci intervjuvajo nekaj udeležencev (ali jim je bilo všeč, kje običajno nakupujejo hrano, kaj so izvedeli, ali mislijo, da se je o teh temah pomembno učiti v šoli, itd.). Prispevek lahko objavimo v šolskem časopisu, na spletni strani, v lokalnem časopisu, lahko pa intervjuje tudi snemamo.